

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

NAUJOJI AKMENĖ

Naujoji Akmenė
Nuotr. J. Strazdausko

NAUJOJI AKMENĖ - miestas Akmenės r. šiaurinėje dalyje, 7 km nuo Latvijos ribos, nuo 1965 - Akmenės r. centras. Plotas 919,8 ha, iš jų 108,5 ha miškų, 121,6 ha - gyventojų sodai, 327,11 ha - gyvenamieji kvartalai. Yra 47 gatvės, kurių bendras ilgis 38,6 km, Sodininkų bendrijų gatvių tinklą sudaro 40 gatvių. Mieste 122 daugiabučiai bei 550 individualių gyvenamųjų namų, kuriuose iš viso 5445 butai. Stambiausias rajono pramonės centras: Šiaulių apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, 2016 m. pabaigoje rajone įregistruota 710 juridinių asmenų: 3 akcinės bendrovės, 272 uždarnosios akcinės bendrovės, 326 individualios įmonės, 28 mažosios bendrijos. Bendras jų skaičius palyginus su 2015 m. sumažėjo 5 proc. Didžiausi darbdaviai mieste AB „Akmenės cementas“, AB „Naujasis kalцитas“, UAB „Eternit Baltic“.

Miestui komunalines paslaugas teikia UAB „Naujosios Akmenės komunalininkas“, „Akmenės vandenys“ ir „Akmenės energija“, VšĮ „Akmenės būstas“. Yra išikūrusios Akmenės r. s-bė ir Naujosios Akmenės miesto bei kaimiškoji seniūnijos, Lietuvos pašto skyrius, Darbo biržos skyrius, rajono savivaldybės viešoji biblioteka bei kitos administracinės ir ūkinės žinybos.

Miestas pradėjo kurtis kaip cemento gamyklos darbininkų gyvenvietė po II pas. karo. Tuometinei Lietuvos TSR liaudies komisarų tarybai 1945 07 27 priėmus nutarimą Karpėnų k. statyti cemento g-lą, prasidėjo jos projektavimo, o 1947 - statybos parengiamieji darbai, pastatytas pirmasis gyv. pastatas Karpėnų k.; 1949 valst. statybos trestas Nr. 3 pastatė pirmus gyvenamuosius namus dab. Taikos gatvėje. 1952 09 20 pradėjo veikti cemento g-los 1-oji technologinė linija, o miesto gyvenamųjų namų statybos persikėlė į dabartinę Nepriklausomybės alėją. Lietuvos TSR aukščiausiosios. t-bos prezidiumo 1952 01 31 įsaku gamyklos ir miesto užimta Karpėnų kaimo dalis pavadinta Naujosios Akmenės miesto tipo gyvenvietė, 1965 08 25 pavadinta miestu. 1957 baigta miesto ligoninės statyba, 1958 pastatyti kultūros rūmai, 1-oji vid. m-la, užbaigta apie 50 individualių gyv. namų.

Atkūrus 1965 Akmenės rajoną, jo centras įkurdintas Naujojoje Akmenėje, 1967 pastatyti dab. Savivaldybės rūmai, 2-oji vid. m-la (dab. „Saulėtekio“ prog-ja, 2017 turėjusi 631 moksleivių), pradėta intensyvi dab. V. Kudirkos ir Respublikos gatvių gyvenamųjų kvartalų statyba, 1974 baigtos statyti 4 naujos galingos cemento g-bos technologinės linijos (vadinamoji 2-oji cemento g-la), 1977 pastatyta 3-ioji vid. m-la (dab. Ramučių g-ja, 2017 turėjusi 380 moksleivių), rajono centrinė (dab. Naujosios Akmenės) ligoninė su poliklinika, profilaktoriumas (dab. viešbutis), kt. ūkinės ir buitinės paskirties objektai. Pradėtas statyti naujas Ramučių gyv. kvartalas, nuo 1992 veikia Socialinių paslaugų namai (buv. pensionas). Pagal pramonės raidą kito gyventojų skaičius. 1950 buvo 600 gyv., 1959 - 5410 gyv., 1976 - 14400 gyv., 1999 - 14205 gyv., 2014 - 9378 gyv., 2017 m. - 8842 gyv. Naujoji Akmenė yra stambiausias Akmenės r. kultūros ir švietimo centras. Kultūros rūmuose išikūręs Akmenės r. kultūros centras, veikia mišrus choras „Cementininkas“, kapela „Akmena“, choreografiniai kolektyvai (nuo 1960 Lietuvos ir pasaulio lietuvių dainų švenčių dalyviai), vokaliniai, dramoms mėgėjų kolektyvai, 1958 - 1990 veikė liaudies teatras, nuo 1969 - veikė vaikų dailės studija „Saulėtekis“, muzikos m-la, 3 vaikų darželiai, kuriuose 2017 buvo ugdomi 400 vaikučių, s-bės socialinių paslaugų namai, Jaunimo ir suaugusiųjų švietimo centras, kuriame žinių 2017 sėmėsi 406 asmenys. 1998 patvirtintas miesto herbas ir vėliava, kurie tapo ir rajono reprezentaciniais simboliais. Miesto vykdomojo k-to pirmininkai: M. Žalys (iki 1953), A.

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

NAUJOJI AKMENĖ

Dulinskienė (1953 - 1955), K. Vaitkevičius (1955 - 1959), G. Jackevičienė (1959 - 1965), E. Dimitrevičienė (1965 - 1967), E. Dūdaitienė (1967 - 1970), O. Guginytė (1970 - 1972), G. Balčiauskienė (1972 - 1987), P. Tirus (1987 - 1989), K. Inta (1989 - 1990), miesto pirmininkė I. Vanagienė (1990 - 1995), seniūnai: A. Sabutis (1995 - 1997), P. Tirus (1997 - 2000), S. Stonys (2000 - 2001), K. Inta (2001 - 2007), R. Juozapavičius (nuo 2007).